

REGENBOOGMANIFEST

Utrecht is een stad met een lange traditie van strijd voor vrijheid en gelijkwaardigheid. Die vrijheid is niet vanzelf gekomen. Ze is afgedwongen door mensen die zich niet lieten wegstoppen, die zichtbaar waren toen dat niet vanzelfsprekend was en die zich organiseerden en elkaar beschermden toen veiligheid ontbrak. In die traditie staat LINK. Vrijheid mag nooit voorwaardelijk zijn. Veiligheid mag nooit selectief zijn.

Utrecht is nu een vrije stad, maar die vrijheid kent een duistere geschiedenis. In de achttiende eeuw vonden hier de sodomieprocessen plaats. Mensen werden opgepakt en ter dood gebracht omdat liefde en identiteit strafbaar waren. Vanuit Utrecht verspreidden deze vervolgingen zich over het land. Op het Domplein herinnert het homomonument aan deze geschiedenis, als waarschuwing voor wat er gebeurt wanneer de overheid mensen vervolgt in plaats van beschermt.

Na decennia van onzichtbaarheid en clandestiene ontmoetingen kwamen vanaf de jaren zestig queer mensen in Utrecht in verzet tegen discriminatie en uitsluiting. Organisaties en netwerken werden opgebouwd en plekken bevochten waar mensen veilig konden samenkomen. Stichting PANN en ontmoetingsplekken als de Roze Wolk, de Wolkenkrabber en Bodytalk boden ruimte voor ontmoeting, organisatie en autonomie. Boekhandels als Savannah Bay (voorheen de Heksenkelder) maakten kennis, cultuur en geschiedenis toegankelijk. Deze plekken gaven mensen zichtbaarheid, zelfvertrouwen en bestaansrecht.

Zichtbaarheid is geen bijzaak. Zichtbaarheid is een voorwaarde voor veiligheid. Wat zichtbaar is, kan niet worden ontkend. Wat zichtbaar is, kan niet geruisloos terug de kast in worden geduwd. Evenementen als het Queer Culture Festival, het What You See Festival en eerder de Gay Games en het Midzomergracht Festival maakten queer leven zichtbaar in de publieke ruimte. Ook symbolen in de stad doen ertoe: het homomonument op het Domplein, de regenboogoversteek bij het Nijntje-verkeerslicht en het regenboogfietspad op de Uithof. Die zichtbaarheid staat in scherp contrast met wat de slachtoffers van de sodomieprocessen werd ontnomen. De regenboog wordt niemand door de strot geduwd; hij is het zichtbare resultaat van een lange strijd voor veiligheid, vrijheid en gelijkwaardigheid.

Utrecht kent vandaag een grote en diverse queer gemeenschap die zichzelf organiseert: in cultuur, ontmoeting, educatie en het nachtleven. Dat gebeurt op straat en in vrijplaatsen, in festivals en verhalen, in de ballroom scene en tijdens de Walk of Love, maar ook op feesten waar je kunt dansen, mensen ontmoeten, jezelf kunt ontdekken en jezelf kunt zijn.

Wat LINK betreft krijgt deze zelforganisatie een vaste, toegankelijke plek in de stad: een Regenbooghuis voor de queer gemeenschap. Een plek voor ontmoeting, cultuur en debat, voor ondersteuning, festivals en feesten. Zichtbaar, laagdrempelig en van de gemeenschap zelf.

Zichtbaarheid vraagt ook om erkenning. Met de Annie Brouwer-Korf Prijs erkent Utrecht dat vooruitgang niet vanzelf komt, maar het resultaat is van activisme, solidariteit en verzet. De winnaar van dit jaar, Colored Collective, laat zien hoe queer zelforganisatie, cultuur en gemeenschap samenkomen in zichtbaarheid, veiligheid en emancipatie.

Gelijkwaardigheid vraagt om oog voor verschillen. Queer BiPOC, Black, Indigenous en People of Colour worden geconfronteerd met meervoudige uitsluiting: op basis van huidskleur, afkomst of religie én op basis van gender- of seksuele identiteit. LINK kiest voor beleid dat deze ongelijkheid benoemt en actief bestrijdt.

Vrijheid staat onder druk. Ook in Utrecht is sprake van queerhaat, intimidatie, geweld en het van huizen trekken van regenboogvlaggen. Wie zich niet veilig voelt, kan niet vrij zijn. Daarom koppelt LINK vrijheid altijd aan veiligheid: op straat, op school, in de zorg en in het nachtleven.

In Utrecht zijn we vrij, zichtbaar en solidair. Niemand is vrij tot we allemaal vrij zijn.

Actiepunten

• Regenbooghuis en zelforganisatie

Utrecht realiseert een toegankelijk en structureel gefinancierd Regenbooghuis als centrale ontmoetingsplek voor ontmoeting, cultuur, ondersteuning, festivals en feesten, zichtbaar, laagdrempelig en van de gemeenschap zelf.

• Structurele ondersteuning van de queer infrastructuur.

De gemeente zorgt voor structurele en meerjarige financiering van LHBTQIA+ organisaties, evenementen, vrijplaatsen, broedplaatsen en het queer nachtleven.

• Veiligheid en zichtbaarheid in de openbare ruimte

Utrecht voert actief en zichtbaar beleid tegen queerhaat, met preventie, laagdrempelige meldpunten, consequente opvolging en handhaving. De openbare ruimte wordt veiliger, met expliciete aandacht voor trans- en non-binaire mensen.

• Zorg, onderwijs en deskundigheid

Utrecht zet zich actief in voor toegankelijke, respectvolle en genderbevestigende transzorg en bevordert structurele deskundigheid over gender- en seksuele diversiteit bij zorg, jeugdhulp, onderwijs, jongerenwerk en gemeentelijke diensten.

• Intersectioneel LHBTQIA+-beleid

Utrecht voert intersectioneel beleid met specifieke aandacht voor queer BIPOC, vluchtelingen, jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

• Internationale solidariteit en mensenrechten

De gemeente spreekt zich actief uit en handelt solidair tegen discriminerende wetgeving en beleid, lokaal, nationaal en internationaal.

• Erkenning van queer strijd en geschiedenis

Utrecht erkent LHBTQIA+ strijd en geschiedenis in de openbare ruimte door het vernoemen van straten, pleinen en publieke plekken naar LHBTQIA+ personen en groepen die hebben bijgedragen aan vrijheid en emancipatie, waaronder Dirkje Kuik en de mannen die zijn vermoord naar aanleiding van de sodomieprocessen.

• Bescherming van queer vluchtelingen en ongedocumenteerden

Utrecht biedt specifieke bescherming en ondersteuning aan queer vluchtelingen, LHBTQIA+ personen in de asielprocedure en ongedocumenteerden, met aandacht voor veiligheid, privacy, toegang tot zorg en gemeenschap.

Het regenboogoversteek bij Nijntje

In 2013 kreeg Utrecht op initiatief van Pepijn Zwanenberg als eerste stad in Europa een regenboogoversteekplaats, bij het Nijntje-verkeerslicht. Het initiatief maakte van een drukke, alledaagse plek een zichtbaar statement voor vrijheid, diversiteit en inclusie, en liet zien dat de openbare ruimte er is voor iedereen. Inmiddels zijn er tientallen regenboogoverstekten in binnen- en buitenland. In 2018 werd de regenboogoversteek opgenomen in de collectie van het Centraal Museum als onderdeel van de Utrechtse stadsgeschiedenis. In 2023, tijdens het tienjarig jubileum, werd de oversteek naar aanleiding van vragen van Zwanenberg aangepast naar de inclusieve Pride-vlag, gebaseerd op het ontwerp van Valentino Vecchiotti.

Utrecht is een regenboogstad, maar ook hier krijgen LHBTQIA+ mensen te maken met haat, geweld en intimidatie. Zolang dat zo is, blijft zichtbaarheid noodzakelijk. De regenboogoversteek is een zichtbaar en expliciet symbool van erkenning, als steun en als duidelijke keuze voor gelijkwaardigheid. Het laat zien waar Utrecht voor staat.

